

OZJT/Samen¹⁴
TWEENTSE SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN ZORG EN JEUGDHULP

Gemeente
Hengelo

Gemeente Enschede

2021/2022

Taskforce Gezinshuizen

Gemeente Enschede/Hengelo
Maatschappelijke ondersteuning
Team Kwaliteit en Control, Toezicht Zorg

Rapport van bevindingen

Enschede/Hengelo, augustus 2022

Wij, toezichthouders zorg bij afdeling Strategie en Beleid Sociaal Domein en afdeling Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling, standplaats Enschede en Hengelo, tevens handelend ten behoeve van de Regio Twente/OZJT, verklaren het volgende:

In de periode van maart 2021 tot en met november 2021 hebben er door de toezichthouders aangekondigde locatiebezoeken aan de gezinshuizen in de regio plaatsgevonden. Daarnaast hebben er in 2022 gesprekken plaatsgevonden met hoofdaanemers en externe partijen, zoals Gezinshuis.com en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. De bevindingen en conclusies hieruit staan beschreven in dit onderliggende rapport.

We houden ons het recht voor om nog aanvullende bevindingen op te nemen.

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding.....	4
1.2. Onderzoek	5
1.3. Onderzoeksdoel.....	5
1.4. Wettelijke kaders: rechtmatigheid en kwaliteit	5
2. Definitie gezinshuizen	7
2.1. Toelichting definitie.....	7
2.2. Kenmerkende elementen van een gezinshuis.....	7
2.3. Welke kinderen wonen in gezinshuizen?	8
3. Gezinshuizen in de regio Twente	9
3.1. In kaart gebrachte gezinshuizen.....	9
3.2. Taskforce gezinshuizen.....	9
3.3. Bezochte gezinshuizen	10
3.4. Niet bezochte gezinshuizen.....	10
3.5. Overige gezinshuizen.....	11
4. Taskforce Gezinshuizen	12
4.1. Scenario 2 punt a.....	12
4.2. Scenario 2 punt b.....	13
4.2.1. Subtenders	15
4.2.2. Jeugdwet	15
4.2.3. SKJ registratie	16
4.2.4. Kwaliteitskader Jeugd.....	16
4.2.5. Kwaliteitscriteria Gezinshuizen	17
4.2.5. Conclusie	17
4.3. Scenario 2 punt c.....	18
4.4. Scenario 2 punt d.....	18
5. Kwaliteitsborging.....	20
5.1. Subtender Wonen en Verblijf Dakje 0-B Gezinshuizen	20
5.1.1. Keurmerk Gezinshuizen van de Rudolphstichting.....	20
5.1.2. Ander keurmerk.....	21
5.2. Gezinshuis.com.....	21
5.3. Orthopedagoog	23
6. Gevoerde gesprekken.....	24
6.1 Start gezinshuizen	24
6.2 Opleidingseisen / werkervaring.....	24

6.3. Overheadkosten	26
6.4 Maatwerkovereenkomsten	26
6.5 Algemeen controleplan	26
7. Conclusie en aanbevelingen	27
7.1. Conclusies aanbevelingen en adviezen	27
Aanbevelingen	27
Adviezen	28
8. Addendum artikel 8 aug. 2022 Follow The Money.....	29
Bijlage 1 Eerder verstuurde vragenlijst en beantwoording.....	30
Bijlage 2 Gespreksleidraad locatiebezoek – vragenlijst	31
Bijlage 3 Kwaliteitscriteria Gezinshuizen.....	34
Bijlage 4 In kaart gebrachte gezinshuizen	34
Bijlage 5 Afwegingskader Norm Verantwoorde Werktoedeling	36
Bijlage 6 Kwaliteitskader Jeugd	37
Bijlage 7 Overzicht en prijzen diensten Gezinshuis.com.....	38

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Er is een opdrachtverlening afgegeven voor het onderzoek van gezinshuizen die gecontracteerd zijn bij OZJT/Samen14. Deze opdracht is voortgekomen uit de Ambtelijke Commissie OZJT die geadviseerd is door de Taskforce Gezinshuizen.

In februari 2020 zijn de contractmanagers op pad gegaan om de zelfstandig gecontracteerde gezinshuizen binnen hun gemeente te bezoeken. Een bezoek met als doel, om aan de hand van een vragenlijst, een kennismaking te hebben met het gezinshuis. Daarnaast is dezelfde vragenlijst aan de hoofaanemers verzonden. Door de maatregelen rondom het Corona-virus zijn in maart de bezoeken stil komen te liggen. Ondanks dat de geplande bezoeken geen doorgang hebben gevonden zijn op basis van de beantwoorde vragenlijsten de gezinshuizen en gezinshuiszorg verder in kaart gebracht met daarbij de kanttekening dat er een aantal onderdelen uit de vragenlijst, zoals geschiktheid, netheid en het kindvriendelijk van de woning positief zijn beantwoord maar niet waargenomen zijn in de woning zelf. Op basis van de uitkomsten van de uitvraag zijn drie scenario's beschreven, om de gevonden verbeterpunten aan te pakken.

De Taskforce Gezinshuizen had drie scenario's beschreven en uiteindelijk is door de voormalige BC OZJT besloten voor scenario twee, met de navolgende uitleg, werkwijze en doorontwikkeling voor wat betreft onze inkoop t.a.v. gezinshuizen:

- a) Door handhaven van de besteisen met betrekking tot het aantal kinderen doen we recht aan onze besteisen en de landelijke kwaliteitscriteria. Daar waar er meer dan zes kinderen (of vier bij zware en complexe problematiek) woonachtig zijn dient de zorgaanbieder zich te verantwoorden op basis van een onafhankelijke deskundige middels het 'pas toe en leg uit principe'.
- b) De SKJ registratie is een belangrijk onderdeel van onze kwaliteitseisen. Aan de voorkant wijzen wij aanbieders af of adviseren wij hen niet in te schrijven, als men geen SKJ registratie heeft. Vanuit dat oogpunt is het ook juridisch onwenselijk om aan de achterkant niet te handhaven.
- c) Doorontwikkeling van de bestekteksten van Dakje 0-B Gezinshuizen n.a.v. de bevindingen uit het onderzoek. Waar mogelijk deze doorontwikkeling toepassen in het huidige bestek en anders met ingang van de nieuwe aanbesteding.
- d) Ten behoeve van verdere handhaving en ontwikkeling van kwaliteitskaders is nader contact met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) noodzakelijk.

Vanuit scenario twee was het wenselijk om alle gecontracteerde gezinshuizen die geen vragenlijst hadden aangeleverd te laten bezoeken door een toezichthouder en om bij de gezinshuizen die wel een vragenlijst hadden aangeleverd naar aanleiding van een risicoanalyse te bepalen welke bezocht zouden worden.

De verwachte opbrengst van de uitvoering van scenario twee was:

- Inzicht in kwaliteit gecontracteerde gezinshuizen;
- Handhaving op gezinshuizen die niet aan de norm voldoen;
- Aandachtspunten en inbreng voor doorontwikkeling Twents model en duurzame gezinsvormen (matching).

1.2. Onderzoek

Bij de start van het onderzoek naar de gezinshuizen was nog niet veel bekend over de gezinshuiszorg in de regio Twente. De diversiteit van de gezinshuizen, maar ook de kadering van het Kwaliteitskader Jeugd en de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen zorgden voor een complexe puzzel om de gezinshuiszorg in de regio Twente goed in kaart te brengen en aanbevelingen/adviezen te formuleren voor de nieuwe aanbesteding.

De toezichthouders hebben een lijst ontvangen van OZJT/Samen14 met daarop de eerder in kaart gebrachte gezinshuizen en de antwoorden die de gezinshuizen hebben gegeven op de eerder verstuurde vragenlijst (bijlage 1). Gedurende de voorbereiding op de opdracht werd als snel duidelijk dat op de ontvangen lijst niet alleen gezinshuizen stonden, maar ook zorgaanbieders/-instellingen en een gecertificeerde instelling. Verder bleek dat een groot gedeelte van de gezinshuizen nog niet waren bezocht door gemeente(n) en/of OZJT/Samen14. Ook kwam uit de deskresearch naar voren dat verschillende onderdelen uit de vragenlijst en risicofactoren niet (goed) beoordeeld konden worden zonder waarneming/locatiebezoek. Tot slot is het uitvoeren van een onderzoek naar een zorgaanbieder en/of gezinshuis, het handhaven van de bestekeisen en het voeren van gesprekken met betrokken partijen complex en tijdrovend.

Na afstemming met OZJT/Samen14 is besloten om zoveel mogelijk gezinshuizen te bezoeken om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de gezinshuiszorg in de regio Twente. Er zijn gesprekken gevoerd met de gezinshuisouders, zorgaanbieders, IGJ en Gezinshuis.com (Gezinshuis.com wordt nader toegelicht in hoofdstuk 5.2). De bevindingen naar aanleiding van de bezoeken en gesprekken staan beschreven in dit rapport.

Er is voor de volgende werkwijze gekozen:

- Er is een gespreksleiddraad ontwikkeld in samenwerking met de IGJ. Bij elk bezoek is gebruik gemaakt van een vragenlijst (zie bijlage 2) en is een verslag uitgewerkt. Het gespreksverslag is na het bezoek aan de gezinshuisouders verzonden voor aanvullingen en/of correcties;
- De gezinshuizen zijn door middel van een brief uitgenodigd voor een gesprek en aangekondigd locatiebezoek;
- De gesprekken met de gezinshuisouders waren laagdrempelig waarbij de focus lag op kennismaken en informatie ophalen;
- Er is vooraf aan het locatiebezoek deskresearch gedaan, o.a. aan de hand van de informatie die bekend is in Negometrix en het Zorgportaal en daar waar mogelijk is contact gelegd met de contractmanager van de desbetreffende gemeente;
- De informatie uit de gespreksverslagen is geanalyseerd en uitgewerkt in dit rapport.

1.3. Onderzoeksdoel

- Inzichtelijk maken welke gezinshuizen in de regio Twente actief zijn en waar deze zijn gevestigd;
- Een beeld vormen van de reeds bestaande gezinshuizen;
- Hete hangijzers die spelen bij gezinshuizen in kaart brengen;
- De rol van de IGJ versus de rol van de gemeente verduidelijken om te onderzoeken hoe zij elkaar kunnen versterken;
- Aanbevelingen formuleren.

1.4. Wettelijke kaders: rechtmatigheid en kwaliteit

Net als in de Wmo 2015 is in de Jeugdwet geregeld dat gemeenten in de verordening regels moeten stellen om misbruik en oneigenlijk gebruik te bestrijden (art. 2.9 sub d Jeugdwet). De

verantwoordelijkheid voor het toezien op rechtmatigheid ligt bij de gemeente. Toezicht op de kwaliteit in de Jeugdwet is belegd bij de IGJ. Toezichthouders van de gemeenten mogen dan ook geen:

- Dossiers van jeugdigen raadplegen en daarover gesprekken voeren met de gezinshuisouders;
- Inhoudelijke gesprekken voeren met jeugdigen over de kwaliteit van de zorg;
- Inhoudelijke gesprekken voeren met de ouders, voogden of verzorgers van de jeugdigen over de kwaliteit van de zorg.

2. Definitie gezinshuizen

Uit de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen¹ (Bijlage 3) zijn de definitie en kenmerkende elementen van een gezinshuis overgenomen in dit hoofdstuk.

Een gezinshuis is een kleinschalige vorm van jeugdhulp:

- Georganiseerd vanuit een natuurlijk gezinssysteem;
- Waar gezinshuisouders volgens het 24x7-principe opvoeding, ondersteuning en zorg bieden aan bij hen in huis geplaatste kinderen en jongeren die tijdelijk of langdurig zijn aangewezen op intensieve en professionele hulpverlening als gevolg van beschadigende ervaringen en/of complexe problematiek.

2.1. Toelichting definitie

De in een gezinshuis geplaatste kinderen wonen in het huis van de gezinshuisouder(s) en worden hiermee onderdeel van de gezinsstructuur, de gezinscultuur van de gezinshuisouder(s) en het bredere netwerk waar het gezinshuis in is ingebed, waarbij de eigenheid van het gezin van herkomst en diens sociale netwerk worden erkend en op gepaste wijze worden betrokken. De ouders en het familienetwerk van de kinderen houden een onvervangbare (al dan niet actieve) plek in het leven van de kinderen en beslissen waar mogelijk mee over verschillende aspecten van de opvoeding en de toekomst van de kinderen. Gezinshuisouders streven ernaar om hun eigen en andermans kinderen te laten profiteren van gewone aspecten van het gezinsleven en van de bescherming die het (onderdeel uitmaken van een) gezin biedt.

Als gevolg van beschadigende ervaringen en/of problematiek van de kinderen is het echter niet vanzelfsprekend dat zij zich in de gezinssituatie kunnen handhaven en/of kunnen profiteren van de bescherming die het gezin(shuis) biedt. Dit vergt binnen een gezinshuis intensieve begeleiding en/of behandeling. In dit kader wordt binnen het gezinshuis professioneel opvoederschap, een duurzame en stabiele opgroeisituatie, en waar nodig specifieke behandeling geboden. Een gezinshuis is daarmee niet alleen een thuis, maar ook een behandelcontext. Een multidisciplinair team van hulpverleners ondersteunt het kind, gezinshuisouder(s) en de ouders van het kind.

Door de permanente nabijheid van de gezinshuisouder(s) biedt het gezinshuis een veilige plek voor de kinderen, waar aandacht en steun continu worden geboden en positieve omgangsvormen worden gestimuleerd. Aansluiting vinden en houden met het 'gewone leven' is uitgangspunt bij het bevorderen van herstel, groei en ontwikkeling, waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijkheden en beperkingen van het kind en/of diens gezin van herkomst. Voor sommige specifieke doelgroepen is het doel niet groei en ontwikkeling, maar duurzaam stabiliseren of voorkomen van terugval. Het aantal in het gezinshuis geplaatste kinderen is afhankelijk van de manier waarop het gezinshuis georganiseerd is en de draagkracht van het gezinshuis.

2.2. Kenmerkende elementen van een gezinshuis

Belangrijke kenmerkende elementen van een gezinshuis zijn:

- Het gezinsleven is gewoon waar mogelijk en professioneel waar nodig;
- Het kind voelt zich gesteund door de beschikbaarheid van de gezinshuisouder;
- Het professionele denken en handelen van de gezinshuisouder;
- Het wordt ondersteund door een stabiel multidisciplinair team van hulpverleners;

¹ [Kwaliteitscriteria Gezinshuizen | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)

- Het is een plek waar ook het gezin van herkomst van het kind en andere belangrijke personen worden erkend en een rol kunnen spelen in het leven van het kind. De ouders beslissen waar mogelijk mee over de opvoeding en toekomst van het kind. Een gezinshuis is erop gericht om – waar mogelijk – de relatie tussen het kind, ouders en eventuele andere belangrijke personen te herstellen en/of te verbeteren;
- Het is ingebed in de context van een maatschappelijk netwerk (familie, vrienden, vrijwilligers, buurtgemeenschap, sportclub, religieuze of levensbeschouwelijke gemeenschap, school, etc.);
- Het is ingebed in een professioneel netwerk van jeugdhulp en andere instanties, waardoor aanvullende specialistische behandeling of begeleiding aan kinderen en/of ouders geboden kan worden;
- Het is gastvrij en welkom in zijn uitstraling (deuren staan open en vriendjes en vriendinnetjes kunnen komen spelen);
- Het biedt de stabiliteit van wonen in een gezinscontext met zo min mogelijk nieuwe transities (overplaatsingen).

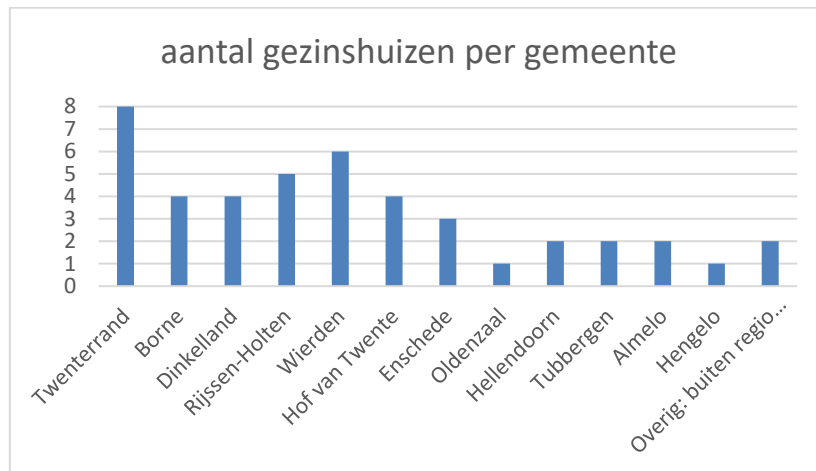
2.3. Welke kinderen wonen in gezinshuizen?

Wanneer een kind niet meer thuis kan wonen door bijvoorbeeld gedragsproblemen of problemen met de opvoeding kan het kind terecht in een gezinshuis. De problemen van jeugdigen in gezinshuizen variëren sterk maar zijn over het algemeen complex en meervoudig. Vaak is er sprake van problemen in het gezin van herkomst, zijn de jeugdigen hierdoor onveilig gehecht en getraumatiseerd geraakt

3. Gezinshuizen in de regio Twente

3.1. In kaart gebrachte gezinshuizen

Er zijn in totaal 44² gezinshuizen in kaart gebracht (zie hiervoor bijlage 4). Dit is gedaan aan de hand van de informatie die de toezichthouders hebben verkregen van OZJT/Samen14, de contractmanagers en vanuit Negometrix en het Zorgportaal.

3.2. Taskforce gezinshuizen

De Taskforce Gezinshuizen is een opdracht vanuit de OZJT/Samen14. OZJT/Samen14 is de samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten op het gebied van jeugdhulp en Wmo-zorg. OZJT verzorgt de integrale inkoop van maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp voor de 14 Twentse gemeenten middels een aanbesteding. Een inschrijver kan zich op verschillende manieren inschrijven op de aanbesteding maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp:

- Zelfstandig: zelfstandige inschrijving houdt in dat inschrijver zelfstandig op de aanbesteding inschrijft;
- Combinatie: een combinatie (samenwerkingsverband) van ondernemingen die gezamenlijk één inschrijving indienen. Alle combinanten aanvaarden zowel gezamenlijk als hoofdelijk aansprakelijkheid voor de inschrijving en de nakoming respectievelijk uitvoering van alle uit de raamovereenkomst voortvloeiende verplichtingen;
- Hoofd-/onderaanneming: inschrijver kan bij de uitvoering van de raamovereenkomst gebruik maken van onderaannemers. Als hiervan gebruik gemaakt wordt, dient inschrijver in de inschrijving aan te geven welke onderaannemer voor welk deel van de opdracht zal worden ingezet. Indien een hoofdaannemer gebruik wenst te maken van een onderaannemer, dient de hoofdaannemer aan te geven welke onderaannemer voor welk deel van de opdracht wordt ingezet. Toetreden als onderaannemer mag alleen na schriftelijke toestemming van OZJT/Samen14. De onderaannemer moet voldoen aan de gestelde eisen uit de aanbesteding. De hoofdaannemer is te allen tijde volledig aansprakelijk voor de nakoming van de verplichtingen die voortvloeien uit de inschrijving alsmede de raamovereenkomst.

Er is getracht om zoveel mogelijk gezinshuizen in de regio Twente in kaart te brengen, echter zijn niet alle gezinshuizen bezocht. De Taskforce Gezinshuizen is een opdracht vanuit de OZJT/Samen14 en daarom zijn de gezinshuizen bezocht die op één van voorgenoemde manieren aanbesteed zijn (een

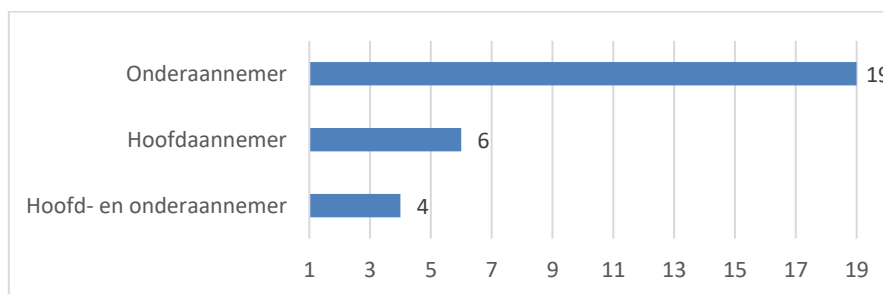
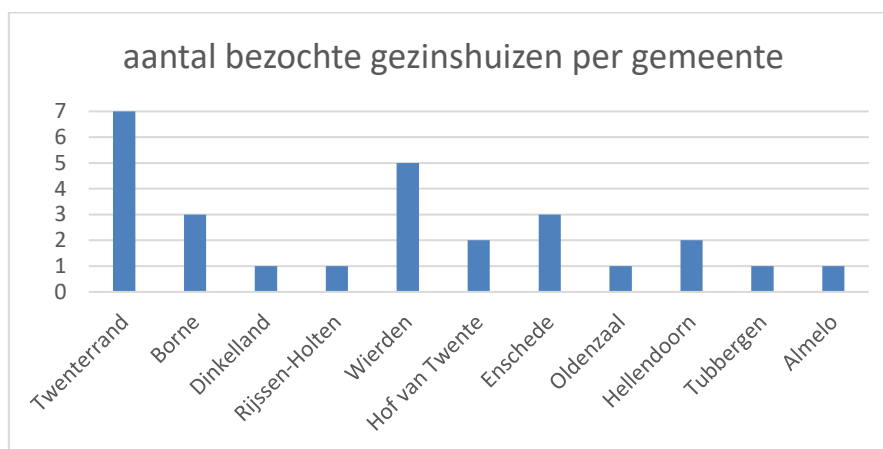
² Er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat het aantal in kaart gebrachte gezinshuizen op het moment van lezen kan afwijken, bijv. door recent gestarte of gestopte gezinshuizen, gezinshuizen zonder contract etc.

raamovereenkomst hebben met de OZJT/Samen14) of worden ingezet door een hoofdaannemer als onderaannemer op een opdracht. Bij tekortkomingen in de nakoming van de raamovereenkomst, zijn de gecontracteerde partijen verantwoordelijk voor het oplossen van de tekortkomingen. Hoofdaannemers zijn verantwoordelijk voor de door hun ingezette onderaannemers.

3.3. Bezochte gezinshuizen

In totaal zijn aan 29 gezinshuizen brieven verstuurd met daarin de aankondiging voor een locatiebezoek en gesprek:

- Van deze 29 gezinshuizen zijn 27 gezinshuizen daadwerkelijk bezocht:
 - Het bezoek aan één gezinshuis kon niet doorgaan wegens de op dat moment geldende Coronamaatregelen. Met hen is telefonisch gesproken en de vragenlijst is digitaal verstuurd en retour ontvangen;
 - Eén gezinshuis heeft afwerend gereageerd op de brief voor een locatiebezoek.

Gecontracteerde aanbieders (o.a. op Dakje 0-B Gezinshuizen) die gezinshuizen inzetten middels onderaanneming zijn: Jarabee, Ambiq, Pluryn, Trias, De Driestroom, Boer en Zorg, Zozijn en Coöperatie Hesterhuizen. Er zijn 19 gezinshuizen die onderaannemer zijn van één of meerdere hiervoor genoemde zorgaanbieders. Verder zijn zes gezinshuizen zelfstandig gecontracteerd als hoofdaannemer en zijn vier gezinshuizen zowel zelfstandig gecontracteerde hoofdaannemers als onderaannemers van een gecontracteerde hoofdaannemer.

3.4. Niet bezochte gezinshuizen

Er zijn bij 15 van de 44 in kaart gebrachte gezinshuizen geen locatiebezoeken afgelegd. Deze gezinshuizen zijn uitgesloten van de locatiebezoeken en gesprekken vanwege één of meerdere onderstaande redenen:

- Het gezinshuis was geen gezinshuis meer en/of is een kleine zorginstelling geworden;

- Het gezinshuis was op het moment van de deskresearch en informatie uitvraag geen gecontracteerde hoofdaannemer, onderaannemer of niet gemeld als onderaannemer bij de OZJT/Samen14;
- Het gezinshuis is gevestigd buiten de regio Twente en er vestigden gedurende de deskresearch geen jeugdigen vanuit één van de veertien Twentse gemeenten;
- Er waren onduidelijkheden met betrekking tot het gezinshuis en verdere uitvraag gaf geen helderheid over de huidige stand van zaken;
- Bij het gezinshuis was op het moment al een lopend onderzoek gaande;
- Het resterende tijdsbestek in combinatie met de op dat moment geldende coronamaatregelen was niet voldoende om het gezinshuis nog aan te schrijven en bezoeken.

3.5. Overige gezinshuizen

Het is mogelijk dat er gezinshuizen in de regio Twente zijn die jeugdigen huisvesten, maar (nog) niet in beeld zijn bij OZJT/Samen14 en/of individuele gemeenten. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Het gezinshuis werkt middels maatwerkcontracten met individuele gemeenten;
- Het gezinshuis is in loondienst is van een zorgaanbieder (hoofdaannemer);
- Het gezinshuis werkt enkel middels (maatwerk)contracten met gemeenten buiten de regio Twente;
- Het gezinshuis biedt gezinshuiszorg die vanuit andere wetten gefinancierd wordt, bijvoorbeeld zorg in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz);
- Het gezinshuis is recent gestart;
- Het gezinshuis is (nog) niet officieel aangemeld is als onderaannemer.

4. Taskforce Gezinshuizen

Zoals benoemd in hoofdstuk 1.1. is de aanleiding voor dit onderzoek de opdrachtverlening van de Taskforce Gezinshuizen, waarbij is gekozen voor een verdere ontwikkeling van scenario 2:

- a) Door handhaven van de besteisen met betrekking tot het aantal kinderen doen we recht aan onze besteisen en de landelijke kwaliteitscriteria. Daar waar er meer dan zes kinderen (of vier bij zware en complexe problematiek) woonachtig zijn dient de zorgaanbieder zich te verantwoorden op basis van een onafhankelijke deskundige middels het 'pas toe en leg uit principe'.
- b) De SKJ registratie is een belangrijk onderdeel van onze kwaliteitseisen. Aan de voorkant wijzen wij aanbieders af of adviseren wij hen niet in te schrijven, als men geen SKJ registratie heeft. Vanuit dat oogpunt is het ook juridisch onwenselijk om aan de achterkant niet te handhaven.
- c) Doorontwikkeling van de bestekteksten van Dakje 0-B Gezinshuizen n.a.v. de bevindingen uit het onderzoek. Waar mogelijk deze doorontwikkeling toepassen in het huidige bestek en anders met ingang van de nieuwe aanbesteding.
- d) Ten behoeve van verdere handhaving en ontwikkeling van kwaliteitskaders is nader contact met de IGJ noodzakelijk.

In dit hoofdstuk worden de bevindingen met betrekking tot bovenstaande punten uit scenario twee besproken.

4.1. Scenario 2 punt a

“Door handhaven van de besteisen met betrekking tot het aantal kinderen doen we recht aan onze besteisen en de landelijke kwaliteitscriteria. Daar waar er meer dan zes kinderen (of vier bij zware en complexe problematiek) woonachtig zijn dient de zorgaanbieder zich te verantwoorden op basis van een onafhankelijke deskundige middels het 'pas toe en leg uit principe'.”

In de Subtender Wonen en Verblijf is hierover het volgende opgenomen:

Artikel 3.2.1. Subtender Wonen en Verblijf - Dakje 0-B Gezinshuizen

Per gezinshuis worden maximaal 6 jeugdigen gelijktijdig opgevangen. Hierbij wordt geanticipeerd op het nog vast te stellen landelijk kwaliteitskader gezinshuizen. Uitzondering hierop zijn de gezinshuizen waarin per 1 januari 2019 al meer jeugdigen wonen. Hiervoor komt een opnamestop per 1 januari 2019. Door natuurlijk verloop zal er een afbouw plaatsvinden tot max. 6 jeugdigen. Wanneer blijkt dat het landelijk kwaliteitskader gezinshuizen een andere maximum dan 6 stelt voor het aantal jeugdigen in een gezinshuis, dan wordt deze norm gehanteerd.

In artikel 3.2.1. van de Subtender Wonen en Verblijf en in de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen zijn kaders opgenomen over het maximaal aantal woonachtige jeugdigen in een huis:

- In de subtender is een maximum van zes woonachtige jeugdigen opgenomen;
- In de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen wordt naast aantallen ook een toelichting gegeven met betrekking tot factoren die van invloed kunnen zijn op het aantal woonachtige jeugdigen dat in een gezinshuis wordt geplaatst: *“Onder gunstige omstandigheden en bij een hoge gezamenlijke zorgzwaarte (hoge risico's en behoeften en lage responsiviteit) kunnen gezinshuizen doorgaans vier geplaatste kinderen aan. Bij een lagere gezamenlijke zorgzwaarte kunnen gezinshuizen doorgaans zes geplaatste kinderen aan. Wanneer ook eigen kinderen in huis wonen is het totale aantal kinderen doorgaans niet groter dan acht.*

Desalniettemin kunnen omstandigheden en samenstelling alsmede ruimte en organisatie per gezinshuis variëren. Hierbij gaat het om kinderen die in het gezinshuis wonen en aan tafel mee-eten. Andere constructies zoals aanleunwoningen worden hierbij niet meegerekend. Het uitgangspunt van deze aanbeveling is dan ook: ‘pas toe en leg uit’.”

In de tender wordt benoemd dat er geanticipeerd wordt op het landelijk Kwaliteitscriteria Gezinshuizen en dat in de criteria naast aantallen ook het pas toe en leg uit principe wordt benoemd. Middels dit principe kan er afgeweken worden van de gestelde richtlijnen en is het handhaven met betrekking tot het maximaal aantal woonachtige jeugdigen niet (juridisch) haalbaar. In de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen is opgenomen dat het wenselijk is om de kleinschaligheid te bewaken en niet tot een gezinsgrootte te komen die de grootte van een behandelgroep gaat benaderen of evenaren. Door de geschetste complexiteit van het gezinshuisleven is er geen wiskundige formule te koppelen aan een maximum aantal in huis te plaatsen kinderen, maar het is op basis van literatuur wel mogelijk om een overzicht te geven van pro’s en contra’s die kunnen worden meegenomen in de overweging van het maximaal aantal kinderen in het gezinshuis.³

De aanbeveling is om de gestelde richtlijnen van de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen te verwerken in de nieuwe aanbesteding en aanvullende eisen op te nemen met betrekking tot het pas toe en leg uit principe. Denk hierbij aan de wijze waarop gezinshuizen verantwoording dienen af te leggen indien er wordt afgeweken van de gestelde richtlijnen. Bijvoorbeeld: wanneer er in uitzonderlijke situaties (tijdelijk) wordt afgeweken van de richtlijnen, in dit geval het aantal woonachtige kinderen, dit in samenspraak moet met een orthopedagoog en gemeld dient te worden bij de gemeente.

Tot slot wordt toezicht bemoeilijkt, omdat er geen systematische registratie of toetsing plaatsvindt door OZJT/Samen14 met betrekking tot het aantal woonachtige/geplaatste kinderen bij een gezinshuis. Gemeenten kunnen alleen nagaan hoeveel jeugdigen zijzelf hebben geplaatst bij een gezinshuis. Hierdoor is het onduidelijk hoeveel beschikbare plekken er in een gezinshuis zijn. Ook kunnen er naast de jeugdigen vanuit de 14 Twentse gemeenten, jeugdigen uit andere gemeenten buiten de regio geplaatst worden in een gezinshuis. Een overzicht van de beschikbare capaciteit is wenselijk voor de toegang en plaatsingen vanuit gemeenten.

4.2. Scenario 2 punt b

“De SKJ registratie is een belangrijk onderdeel van onze kwaliteitseisen. Aan de voorkant wijzen wij aanbieders af of adviseren wij hen niet in te schrijven, als men geen SKJ registratie heeft. Vanuit dat oogpunt is het ook juridisch onwenselijk om aan de achterkant niet te handhaven.”

Er is eerst gekeken naar de verplichtingen met betrekking tot de SKJ registratie die voortvloeien uit de raamovereenkomst die de hoofdaannemer/ gezinshuis heeft afgesloten met OZJT/Samen14. In meerdere tenders staan eisen met betrekking tot de SKJ registratie. De hoofdaannemer dient te voldoen aan de volgende verplichtingen:

³ Voor overwegingen met betrekking tot het aantal in-huisgeplaatste kinderen: zie hoofdstuk 5 ‘Aantal bewoners van een gezinshuis’ van [de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen pagina 54](#).

Artikel 1.2.3. Subtender Jeugd – Minimum opleidingsniveau personeel

De aanbieder zet personeel in dat over ervaring en kwalificaties/opleiding beschikt die passend zijn bij de te verrichte activiteiten en bij de persoonlijke kenmerken en omstandigheden, complexiteit en aard van de problematiek van de inwoner en toont dit op verzoek aan.

De aanbieder gaat bij het beoordelen van dit aantonen uit van de volgende verwachtingen;

- Het personeel dat cliëntgebonden zorg levert, moet een door de overheid erkende, afgeronde zorggerelateerde (gericht op mensen) opleiding hebben. Dit, naar uitsluitend oordeel van de gemeente(n).
- Professionals op HBO of hoger niveau zijn in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) of BIG geregistreerd.
- De aanbieder biedt verantwoorde Jeugdhulp conform de “Norm verantwoorde werktoedeling”, die is vastgelegd in het besluit Jeugdwet.
- Voor de ondersteuningsbehoefte geldt dat de aanbieder functies/kwaliteit inzet passend bij de volgende minimale opleidingsniveaus:

▪ Ondersteuningsbehoefte 1a en 1b	MBO3
▪ Ondersteuningsbehoefte 1c, 2a, 2b en 2c	MBO4
▪ Ondersteuningsbehoefte 3a en 3b	HBO
▪ Ondersteuningsbehoefte 3c,4a,4b en 4c	HBO+

Artikel 1.2.6. Subtender Jeugd – Kwaliteitseisen m.b.t. vaktherapeuten

Professionals in de jeugdhulp zijn geregistreerd in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) en indien van toepassing geregistreerd in het BIG-register.

Een vaktherapeut hoeft niet SKJ-geregistreerd te zijn. Vaktherapie is een behandelvorm voor mensen met psychiatrische stoornissen en psychosociale problematiek. Binnen de vaktherapie zien we de volgende behandelvormen: beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie, speltherapie en psychomotorische therapie.

Vaktherapeuten kunnen in een eigen praktijk of binnen een instelling werkzaam zijn. Vaktherapie kan bij complexe of meervoudige problematiek als onderdeel van een multidisciplinaire behandeling worden aangeboden aan individuele jeugdigen, groepen en/of gezinnen.

Artikel 2.1.12 Subtender Wonen en Verblijf – Kwaliteitseisen m.b.t. de doelmatigheid

Professionals in de jeugdhulp zijn geregistreerd in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ)

Opdrachtnemer draagt zorg voor deskundigheidsbevordering, verantwoorde werktoedeling, een goede werksfeer, aanwezigheid ziekteverzuimbeleid, ontwikkelgesprekken en veilige werkomgeving. Opdrachtnemer handelt daarin conform de landelijke richtlijnen zoals door brancheorganisaties ontwikkeld.

Artikel 3.2.1. Subtender Wonen en Verblijf - Dakje 0-B Gezinshuizen

Een gezinshuis is een vorm van kleinschalige jeugdhulp waarin gezinshuisouder(s) op professionele wijze vorm geven aan de verzorging, opvoeding en begeleiding van een aantal jeugdigen die geplaatst worden in hun eigen gezin. Tenminste één van de gezinshuisouders is een jeugdzorgprofessional die SKJ geregistreerd is. U dient te voldoen aan het nog vast te stellen landelijk kwaliteitskader gezinshuizen die nog vastgesteld wordt door het Ministerie van VWS in november 2018.

De jeugdige vraagt vanwege de gezins- en kindproblematiek een specifieke benadering bij het opgroeien en ontwikkelen. De gezinshuisouders werken samen met ouders en jeugdige aan een gezonde ontwikkeling van het kind, op basis van een zorgplan. De jeugdige blijft zo mogelijk contact onderhouden met het eigen gezin.

Per gezinshuis worden maximaal 6 jeugdigen gelijktijdig opgevangen. Hierbij wordt geanticipeerd op het nog vast te stellen landelijk kwaliteitskader gezinshuizen. Uitzondering hierop zijn de gezinshuizen waarin per 1 januari 2019 al meer jeugdigen wonen. Hiervoor komt een opnamestop per 1 januari 2019. Door natuurlijk verloop zal er een afbouw plaatsvinden tot max. 6 jeugdigen. Wanneer blijkt dat het landelijk kwaliteitskader gezinshuizen een andere maximum dan 6 stelt voor het aantal jeugdigen in een gezinshuis, dan wordt deze norm gehanteerd.

Specifieke eisen voor het dakje gezinshuizen:

Aan de gunning is de eis verbonden dat u per 1 januari 2019 deelnemer wordt in het expertisecentrum, zie vraag 2.1.11.

U dient in het bezit te zijn van het keurmerk gezinshuizen van de Rudolphstichting, of in procedure zijn om dit keurmerk te krijgen, of u moet aan kunnen tonen dat u aan de inhoudelijke eisen van dit keurmerk voldoet.

Per jeugdige wordt er gebruik gemaakt van een gedragswetenschapper voor gemiddeld 36 uur per jaar.

Ondersteuningsbehoeften

Het is de verantwoordelijkheid van de gezinshuisouders om te zorgen voor een passend leefklimaat. Dit betekent dat er binnen het gezinshuis aandacht wordt besteed aan onder meer verzorging, opvoeding, veiligheid, ontwikkeling en stabiliteit. De gezinshuisouders zijn verantwoordelijk voor: emotionele steun, autonomie en ruimte, structureren en grenzen stellen, informatie en advies geven, begeleiding van de interactie van jeugdigen en ouders. Dit heeft tot gevolg dat er in zijn algemeenheid geen aanvullende ondersteuningsbehoeften 1 en 2 ingezet hoeven te worden.

4.2.1. Subtenders

In de tenders worden de volgende eisen benoemd:

- Professionals op hbo-niveau of hoger zijn in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) of BIG geregistreerd.
- De aanbieder biedt verantwoorde Jeugdhulp conform de “Norm verantwoorde werktoedeling”, die is vastgelegd in het besluit Jeugdwet.
- Professionals in de jeugdhulp zijn geregistreerd in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ)
- Tenminste één van de gezinshuisouders is een jeugdzorgprofessional die SKJ geregistreerd is. U dient te voldoen aan het nog vast te stellen landelijk kwaliteitskader gezinshuizen die nog vastgesteld wordt door het Ministerie van VWS in november 2018.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de Jeugdwet, de SKJ registratie, het Kwaliteitskader Jeugd en de Norm Verantwoorde Werktoedeling en de Kwaliteitscriteria Gezins huizen.

4.2.2. Jeugdwet

In de Jeugdwet is bepaald dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen verantwoorde hulp moeten leveren. In het Besluit Jeugdwet is opgenomen dat de organisaties dit moeten doen door het werk binnen hun organisatie op een verantwoorde wijze toe te delen.

- Het verlenen van verantwoorde hulp, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en afgestemd is op de behoefte van de jeugdige of ouder (art. 4.1.1 Jeugdwet);
- Het inzetten van voldoende kwalitatief en kwantitatief personeel (art. 4.1.1 Jeugdwet);
- Hulpverleners dienen te handelen als goede hulpverleners in overeenstemming met de voor de hulpverlener geldende professionele standaard (art. 4.1.1 Jeugdwet);

- Bij het inzetten van de aangewezen voorziening wordt er zorg voor gedragen dat de taken uitgevoerd worden door of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional. Indien anderen dan geregistreerde professionals worden ingezet dient aannemelijk gemaakt te worden dat de kwaliteit van de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed (art. 5.1.1 Besluit Jeugdwet).

4.2.3. SKJ registratie

In de Jeugdwet is beroepsregistratie geïntroduceerd als een middel om verantwoorde hulp te borgen (Kwaliteitskader Jeugd, 2016). Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) registreert jeugdprofessionals op hbo-niveau en hoger in het Kwaliteitsregister Jeugd. Het door de overheid officieel erkende register is openbaar, zodat voor iedereen zichtbaar is of een jeugdprofessional aan zijn vakbekwaamheidseisen voldoet. De professional moet niet alleen voldoen aan vakinhoudelijke eisen, maar is hierbij ook verplicht zich continu te ontwikkelen (o.a. middels bijscholing en door te reflecteren). De professional werkt volgens de professionele standaarden van zijn/haar beroepsgroep. De registratie is geldig voor een periode van vijf jaar. De registratie bij het SKJ is niet voor alle jeugdprofessionals verplicht. De verplichting geldt alleen voor hbo- en wo-opgeleiden die werken in specifieke situaties. Deze staan beschreven in het Afwegingskader Norm Verantwoorde Werktoedeling⁴ (Bijlage 5, verkregen via de website van de SKJ).

4.2.4. Kwaliteitskader Jeugd

Aanbieders van jeugdzorg moeten afwegen welke taken, werkzaamheden en verantwoordelijkheden zij neerleggen bij welke professional. Het Kwaliteitskader Jeugd⁵ (Bijlage 6) beschrijft in welke situaties, omstandigheden en/of voor welke werkzaamheden en verantwoordelijkheden een geregistreerde professional (SKJ of BIG) moeten worden ingezet (of een beroepsbeoefenaar die werkt in combinatie met, of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional) en wanneer dit niet hoeft. Het Kwaliteitskader Jeugd biedt aanbieders van jeugdzorg een handreiking om werkzaamheden op een verantwoorde manier toe te delen.

De norm van de verantwoorde werktoedeling bestaat uit drie onderdelen:

1. De aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming dragen er zorg voor dat de taken worden uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional. Zij delen de taken toe met inachtneming van de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional.
2. De aanbieder van jeugdhulp en jeugdbescherming kan anderen dan geregistreerde professionals met de uitvoering van taken belasten indien hij of zij aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed of noodzakelijk is voor de kwaliteit van de uit te voeren taak.
3. De aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming dragen er zorg voor dat geregistreerde professionals hun taken kunnen verrichten met inachtneming van de voor hen geldende professionele standaarden.

⁴ [Afwegingskader Norm Verantwoorde Werktoedeling, SKJ 2022](#)

⁵ [Kwaliteitskader Jeugd](#)

Bij de norm verantwoorde werktoedeling is het pas toe of leg uit principe leidend. Het houdt in dat afgeweken kan worden van de hoofdregel als men aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de hulp niet nadelig wordt beïnvloed of juist gediend is met de inzet van een andere professional:

- *Pas toe: deel het werk toe aan een geregistreeerde professional (in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register) met passende kennis en vaardigheden voor die taak.*

OF

- *Leg uit: deel het werk toe aan een niet-geregistreeerde professional als aannemelijk gemaakt kan worden dat dit niet afdoet aan de kwaliteit of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit van hulp.*

4.2.5. Kwaliteitscriteria Gezinshuizen

Het doel van de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen is het voortdurend blijven werken aan kwaliteitswaarborging en –verbetering. In de handreiking Kwaliteitscriteria Gezinshuizen staat beschreven wat de kenmerken zijn van een goed gezinshuis ('het wat') en de gezinshuisouders en ondersteunende partijen kunnen de manier waarop ze dit doen ('het hoe') zelf vormgeven. Gezinshuizen kunnen van de kwaliteitscriteria afwijken middels het pas toe of leg uit principe. Wat betekent dat een gezinshuisouder de professionele verantwoordelijkheid heeft om kwaliteit te bieden zoals verwoord in de kwaliteitscriteria, maar indien onderbouwd kan afwijken in een individuele situatie (dit is een onderdeel van de professionele autonomie) (Kwaliteitscriteria Gezinshuizen, 2021).

In de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen staat dat de kerntaak van gezinshuisouders hbo werk- en denkniveau vraagt. Een gezinshuisouder moet in het dagelijks leven verantwoorde afwegingen kunnen maken. Dat betekent niet per definitie dat gezinshuisouders ook altijd een hbo-opleiding moeten hebben. Als een gezinshuisouder de juiste competenties heeft, maar niet de benodigde registratie, is het soms mogelijk om de niet-geregistreeerde gezinshuisouder samen met een geregistreeerd professional in te zetten. Volgens de norm verantwoorde werktoedeling kan het inzetten van anderen dan geregistreeerde professionals enkel als aannemelijk gemaakt kan worden dat de kwaliteit van de uit te voeren taak niet nadelig wordt beïnvloed of noodzakelijk is voor de kwaliteit.

4.2.5. Conclusie

Bij de beoordeling van de eisen en voorwaarden die voortkomen uit de tenders is het belangrijk om ook de informatie uit de Jeugdwet, het Kwaliteitskader Jeugd en Kwaliteitscriteria Gezinshuizen in acht te nemen. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat bij 18 van de 28 bezochte gezinshuizen één of beide ouders SKJ of BIG geregistreeerd zijn. Bij 10 gezinshuizen ontbreekt een beroepsregistratie (SKJ of BIG) bij de gezinshuisouders. Deze 10 gezinshuizen werken vanuit onderaanneming bij één of meerdere hoofdaannemers.

De hoofdaannemers zijn verantwoordelijk voor de door hen ingezette onderaannemers. In de gesprekken met de hoofdaannemers is uitvraag gedaan naar het ontbreken van de beroepsregistraties bij de gezinshuisouders. Hieruit is naar voren gekomen dat de hoofdaannemers een multidisciplinair team inzetten ter ondersteuning van het gezinshuis en dat er vanuit de hoofdaannemers geregistreeerde jeugdprofessionals (o.a. orthopedagogen/gedragswetenschappers) ingezet worden bij de zorg voor de inwonende jeugdigen. Op basis van deze informatie dient geconcludeerd te worden dat er wordt voldaan aan de norm verantwoorde werktoedeling.

In de subtender Wonen en Verblijf (artikel 3.2.1.) staat dat tenminste één van de gezinshuisouders een geregistreeerde jeugdzorgprofessional (SKJ geregistreeerd) is, echter staat in hetzelfde artikel ook dat er voldaan dient te worden aan (het nog vast te stellen) landelijk kwaliteitskader gezinshuizen. Inmiddels is dit kader vastgesteld en hierin staat dat het mogelijk is om de niet-geregistreeerde

gezinshuisouder samen met een geregistreerd professional in te zetten. Dit is wat de hoofdaanemers doen middels de inzet van multidisciplinair team (met o.a. een geregistreerde jeugdprofessional).

Op basis van bovenstaande informatie is bij alle gezinshuizen voldaan aan artikel 1.2.3. en 1.2.6. van de Subtender Jeugd en aan artikel 2.1.12. en 3.2.1. van de Subtender Wonen en verblijf. In hoofdstuk 6.2. wordt naar aanleiding van de gesprekken ingegaan op opleidingseisen en werkervaring en de aanbeveling hierin.

4.3. Scenario 2 punt c

“Doorontwikkeling van de bestekteksten van Dakje 0-B Gezinshuizen n.a.v. de bevindingen uit het onderzoek. Waar mogelijk deze doorontwikkeling toepassen in het huidige bestek en anders met ingang van de nieuwe aanbesteding.”

In het Kwaliteitskader Jeugd en Kwaliteitscriteria Gezinshuizen worden diverse punten benoemd die overgenomen kunnen worden bij het opstellen van bestekeisen, en welke ten goede zullen komen van de kwaliteit, duurzaamheid en handhaving. In hoofdstuk 7 zijn alle aanbevelingen met betrekking tot de doorontwikkeling en nieuwe aanbesteding opgesomd.

4.4. Scenario 2 punt d

“Ten behoeve van verdere handhaving en ontwikkeling van kwaliteitskaders is nader contact met de IGJ noodzakelijk.”

De IGJ toetst de kwaliteit en veiligheid van de jeugdhulp. Zij zien erop toe dat zorgaanbieders en zorgbesturen professioneel handelen binnen de heersende wet- en regelgeving en veldnormen. De inspectie maakt hierbij gebruik van het toetsingskader dat het ‘JII-kader’ heet. In het JII-kader⁶ staat waar de inspecteurs onder andere op letten tijdens een inspectiebezoek. Het toetsingskader bestaat uit drie thema’s: 1) ontwikkelingsgerichte hulp, 2) de kundige hulpverlener en 3) goed bestuur. De inspecteurs willen een beeld krijgen van hoe de hulp aan jeugdigen eruitziet. Ze spreken met jeugdigen, ouders, medewerkers en het bestuur/gezinshuisouders, ook bekijken zij dossiers en met de opgehaalde informatie beoordelen de inspecteurs of er ontwikkelingsgerichte hulp wordt verleend door deskundige hulpverleners en of daarbij sprake is van goed bestuur.

Zoals eerder benoemd in hoofdstuk 1.4. is het toezicht op kwaliteit belegd bij de rijksinspectie. De diverse inspecties werken samen bij het toezicht in het kader van de Jeugdwet. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het rechtmatigheidstoezicht op de Jeugdwet en toezicht op de verplichtingen die voortvloeien uit de raamovereenkomst zijn voorbehouden aan de toezichthouders van de gemeenten. Indien er bij gemeenten signalen naar voren komen over de kwaliteit van de te leveren/geleverde zorg of bij calamiteiten is het IGJ aan zet in kader van haar toezichtstaak. Ondanks dat de primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteit niet bij de gemeenten ligt, hebben gemeenten wel degelijk een verantwoordelijkheid in het kader van kwaliteit. Het zijn de gemeenten die zowel cliënten als aanbieders wel of geen toegang geven tot de Jeugdwet. Denk aan het afgeven van een beschikking en het sluiten van contracten met aanbieders. Verder voeren gemeenten contractbeheer uit en ontvangen signalen van bijvoorbeeld cliënten over een aanbieder⁷. De gemeenten kunnen ook een belangrijke rol spelen met betrekking tot preventie. Dit kan o.a. door

⁶ [Het JII-kader | Toetsingskader | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd](#)

⁷ [Handreiking handhaving en naleving Wmo 2015 en Jeugdwet \(VNG\)](#)

scherpere aanvullende eisen en controle vooraf, en hiermee is handhaving achteraf ook beter te organiseren. Daarnaast dient niet vergeten te worden dat op grond van de wet gemeenten verantwoordelijk zijn voor een toereikend en passend aanbod van jeugdhulp.⁸ Het is dan niet enkel wenselijk om aanvullende kwaliteitseisen op te nemen, maar ook essentieel. Zowel vanuit de verantwoordelijkheid die de gemeenten dragen als in het kader van het vergroten van de kwaliteit van jeugdhulp en het borgen van duurzame en veilige plekken binnen gezinshuizen.

Er is in het kader van de Taskforce Gezinshuizen gesproken met de IGJ. In het toezicht op de Jeugdwet kunnen beide partijen elkaar versterken. Elkaar (leren) kennen, elkaar weten te vinden, informatie delen en samenwerking tussen de toezichthouders van de gemeente en de inspectie is wenselijk en kan bijdragen aan gezamenlijk optrekken bij signalen. De IGJ gaf tevens aan dat het verder ontwikkelen van beleid en toetsingskaders kan helpen bij toezicht.

⁸ [Toezicht Sociaal Domein \(VWS\)](#)

5. Kwaliteitsborging

In het vorige hoofdstuk werd de handreiking Kwaliteitscriteria Gezinshuizen al kort benoemd. De Kwaliteitscriteria Gezinshuizen zijn op verzoek van de IGJ en in opdracht van het ministerie van VWS ontwikkeld. Met als doel aan te geven wat de kenmerken van een goed gezinshuis zijn. De kwaliteitscriteria dragen bij aan verdere professionalisering van gezinshuizen.

Om de kwaliteit binnen een organisatie te meten en te borgen kan er gebruik gemaakt worden van een kwaliteitsmanagementsysteem. Kwaliteitsmanagement betreft alle bedrijfsonderdelen die zich bezighouden met de verbetering, controle en beheer van de kwaliteit binnen het bedrijf. Middels metingen, checklists en controles wordt de kwaliteit beoordeeld. Door gebruik te maken van een kwaliteitsmanagementsysteem wordt de kwaliteit op een systematische, transparante en effectieve manier gewaarborgd en continu verbeterd.

Er zijn verschillende kwaliteitskeurmerken waarbij gezinshuizen zich kunnen certificeren. Hiermee kunnen gezinshuizen de kwaliteit en continue verbeteringen aantonen. Een keurmerk is voor een bepaalde periode geldig en daarna is hercertificering/-keuring nodig. Om in aanmerking te komen voor een keurmerk moeten gezinshuisouders de aanpak en de organisatie van het gezinshuis vastleggen in het handboek. Vervolgens vinden er audits plaats om te toetsen of het gezinshuis ook daadwerkelijk werkt volgens deze vastgelegde afspraken. Onder de gezinshuizen zijn volgens de VNG twee bekende kwaliteitskeurmerken: het Keurmerk Gezinshuizen en het kwaliteitskeurmerk Improve360. Allebei de keurmerken zijn in overeenstemming met het kwaliteitsmanagementsysteem ISO 9001 voor de zorg. De ISO-audits worden uitgevoerd door het Keurmerkeninstituut. Zij zijn een onafhankelijke certificerings- en keuringsinstelling, gericht op de verbetering van de kwaliteit en veiligheid van organisaties en diensten. Met het verstrekte certificaat, verklaring of rapport is de kwaliteit en veiligheid aantoonbaar voor de opdrachtgever en eindgebruiker.

5.1. Subtender Wonen en Verblijf Dakje 0-B Gezinshuizen

In de tender Wonen en Verblijf staat bij de gezinshuizen *“U dient in het bezit te zijn van het keurmerk gezinshuizen van de Rudolphstichting, of in procedure zijn om dit keurmerk te krijgen, of u moet aan kunnen tonen dat u aan de inhoudelijk eisen van dit keurmerk voldoet”*.

5.1.1. Keurmerk Gezinshuizen van de Rudolphstichting

Het Keurmerk gezinshuizen bestaat sinds 2013. Het was het initiatief van jeugdzorgorganisaties en de Rudolphstichting⁹. De inhoudelijke basis voor het kwaliteitssysteem Keurmerk Gezinshuizen is gebaseerd op de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen en de geldende wet- en regelgeving. In de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen zijn vier belangrijke bouwstenen:

1) bekwame gezinshuisouder, 2) leefklimaat in gezinshuizen, 3) positie van de jeugdige en diens ouders en 4) organisatie van transparantie, navolgbare en goede zorg. Deze vier bouwstenen zijn doorvertaald naar drie pijlers, de drie hoofdprocessen van het gezinshuis:

1. Het gezinshuis: organisatie van het gezinshuis, leefklimaat, bedrijfsvoering, financiën en huisvesting;
2. De jeugdige en diens ouders: alles rondom plaatsing, zorg en ontwikkeling van de jeugdige en zijn netwerk;
3. De gezinshuisouders: alles rondom kennis en kunde van de gezinshuisouders (en eventuele andere medewerkers/personeel).

⁹ [Keurmerk Gezinshuizen](#)

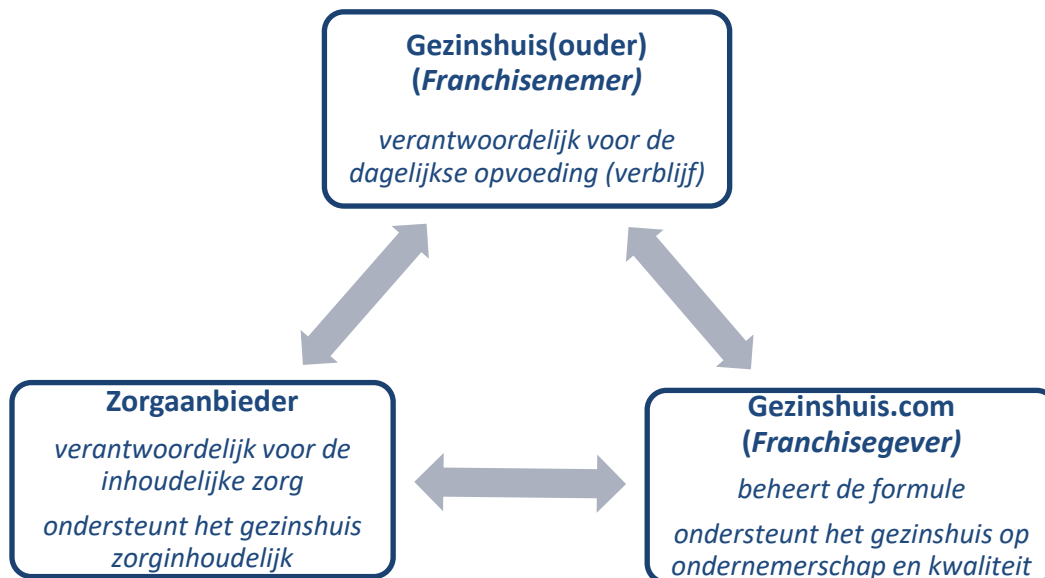
Op de website van het Keurmerk Gezinshuizen is te lezen dat het keurmerk de ISO 9001-systematiek gebruikt en dit heeft vertaald naar het leven en werken in een gezinshuis. Zo wordt aangegeven dat het gestructureerde aanpak biedt om te laten zien wat een gezinshuis doet en ze doen wat ze zeggen. Het keurmerk wordt toegekend voor drie jaar en bevat een verzameling van de procedures en registraties. Alle procedures, de aanpak en de organisatie van het gezinshuis worden opgenomen in een (kwaliteits)handboek. Middels (externe) audits wordt getoetst of daadwerkelijk wordt gewerkt volgens de vastgelegde afspraken en procedures. Een audit bestaat echter niet alleen uit de controle van het handboek, maar ook uit gesprekken met de betrokkenen binnen een gezinshuis. Hiermee wordt breed gekeken naar het functioneren van een gezinshuis. Het Keurmerk Gezinshuizen draagt bij aan het inzichtelijk maken van de kwaliteit van een gezinshuis en draagt bij aan de kwaliteitsverbetering door o.a. de audits.

5.1.2. Ander keurmerk

Volgens de tender (Dakje 0-B Gezinshuizen) dient een gezinshuis dat niet in het bezit is van het Keurmerk Gezinshuizen aan te tonen te voldoen aan de inhoudelijke eisen van het Keurmerk Gezinshuizen. Hierbij ontstaat echter de vraag hoe een gezinshuis dat niet beschikt over een keurmerk kan aantonen dat zij inhoudelijk toch aan de gestelde eisen voldoen. Er worden in de tender geen richtlijnen gegeven en ook wordt niet aangegeven op welke wijze een gezinshuis zou moeten aantonen aan de inhoudelijke eisen te voldoen. Dit zou in praktijk toezicht en handhaving kunnen bemoeilijken. Het advies is om in de nieuwe aanbesteding een aantal keurmerken aan te dragen die als kwalitatief hoogstaand worden beschouwd. De aanwezigheid van een keurmerk kan door de toezichthouders worden gecontroleerd en gehandhaafd. Indien de mogelijkheid tot een andere (niet in de tender benoemd) keurmerk wordt aangedragen, is het advies om te verduidelijken aan welke inhoudelijke eisen dit keurmerk dient te voldoen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met landelijke wetgeving en hetgeen wat toezichthouders wel/niet mogen inzien/controleren en wat is belegd bij de IGJ.

5.2. Gezinshuis.com

In de gesprekken met de gezinshuizen en hoofdaanbieders werd duidelijk dat de meerderheid (meer dan tweederde) van de gezinshuizen is aangesloten bij Gezinshuis.com en regelen via Gezinshuis.com de kwaliteitsborging. Gezinshuis.com is een franchisegever en gezinshuizen kunnen als franchisenemer aansluiten bij Gezinshuis.com. Het gaat hierbij om een intensieve vorm van (commerciële) samenwerking. Er wordt een contract afgesloten met de franchisegever en de franchisenemer betaalt een vergoeding aan de franchisegever. Op de website van Gezinshuis.com staat het volgende: *“Bij Gezinshuis.com werken de meeste gezinshuizen in ‘de driehoek’: het gezinshuis, een zorgaanbieder en Gezinshuis.com. Dit gaat in een franchise-constructie. Franchise is een juridische vorm van intensief samenwerken. De verschillende betrokken partijen versterken elkaar. Bij samenwerken in ‘de driehoek’ heeft iedere partij zijn eigen verantwoordelijkheid. Samen staan we ervoor garant dat ieder kind in deze samenwerking een veilig thuis heeft. Bij zorgen om een kind, heb je een team om je heen staan dat je ondersteunt. Een gezinshuis kan met één, maar ook met twee zorgaanbieders samenwerken.”* Een schematische weergave van de samenwerking in de zogenoemde driehoek middels de franchiseformule van Gezinshuis.com:

In de formule zijn de gezinshuisouders verantwoordelijk voor het verblijf van de jeugdigen in het gezinshuis en wordt van hen verwacht zorg te dragen voor:

- Een veilig thuis is een positief leefklimaat;
- Regelmaat, duidelijkheid en ondersteuning;
- Contact met school en zorg voor vrijetijdsbesteding;
- Contact met het eigen netwerk van het kind;
- Afstemming met voogden, ouders, ambulante begeleiders en gedragswetenschappers over hulpverleningsplannen, omgangsregelingen en behandeltrajecten.

De zorgaanbieder is in de formule verantwoordelijk voor de zorg en behandeling en er wordt verwacht dat zij zorgt draagt voor:

- Plaatsing van jeugdigen na een zorgvuldige matchingsprocedure;
- Inhoudelijke zorg: gedragswetenschapper die de behandeling inzet en gezinshuisouders ondersteunt;
- Uitbetaling van een dagprijs aan de gezinshuishoudens.

Gezinshuis.com ondersteunt de gezinshuisouders en borgen de kwaliteit binnen een gezinshuis. Zij ondersteunen gezinshuizen bij het behalen van het Keurmerk Gezinshuizen en brengen inzicht in het leef- en werkklimaat binnen een gezinshuis. Een overzicht van de diensten die het gezinshuis ontvangen voor hun franchiseneming bij Gezinshuis.com en hun 'contributiegeld' is te vinden in bijlage 7.

Gezinshuis.com is geen partij die wordt benoemd in de aanbesteding of in andere wet en regelgeving, terwijl zij wel de kwaliteit van veel gezinshuizen borgen. Bij de vraag wie er verantwoordelijk is voor de kwaliteitsborging binnen het gezinshuis wordt door zowel hoofdaannemer (zorgaanbieder) als onderaannemer (gezinshuis) naar Gezinshuis.com gewezen. Juridisch gezien is OZJT/Samen14 een raamovereenkomst aangegaan met de hoofdaannemers. Gezinshuis.com is voor OZJT/Samen14 dan ook geen gecontracteerde partij. Het is de hoofdaannemer die een raamovereenkomst is aangegaan met OZJT/Samen14. Dat een hoofdaannemer de kwaliteitsborging uitbestedt aan een externe partij, stelt hen niet vrij van de verplichtingen die voortvloeien uit de raamovereenkomst. Bij eventuele tekortkomingen is de gecontracteerde partij (hoofdaannemer) verantwoordelijk voor het oplossen van de tekortkomingen. Ook is en blijft de hoofdaannemer verantwoordelijk voor de door hen ingezette onderaannemer(s). Het is dan ook aan de hoofdaannemer om enkel onderaannemers in te zetten die voldoen aan de

door OZJT/Samen14 gestelde (kwaliteits)eisen en om bij inzet van Gezinshuis.com controle te houden op de kwaliteitsborging.

5.3. Orthopedagoog

In de borging van kwaliteit hebben de (SKJ geregistreerde) professionals die betrokken zijn bij een gezinshuis een belangrijk aandeel. Zo speelt de orthopedagoog een belangrijke rol: door gesprekken, interactie en observaties in het gezinshuis wordt in kaart gebracht hoe het gaat met de kinderen, maar ook met de gezinshuisouders. De orthopedagoog kent het gezin en neemt waar hoe zaken lopen. Voor de hoofdaanemers is dat een goede indicatie om te bepalen of er bepaalde interventies moeten plaatsvinden (denk o.a. aan extra inzet van professionals, behandeling).

Voordat een jeugdige geplaatst wordt in het gezinshuis kan de orthopedagoog ingezet worden op een machtingsprocedure. In deze procedure wordt gekeken of het kind past binnen het gezin hierin wordt rekening gehouden met de andere kinderen. Indien er meerdere orthopedagogen betrokken zijn bij een gezinshuis vindt er afstemming plaats. Op dit moment is OZJT/Samen14 op geen enkele manier betrokken bij de plaatsing van jeugdigen. Door de inzet van een orthopedagoog die werkt in opdracht van OZJT/Samen14 bij de matchingsprocedure wordt de kans op een goede match vergroot en daarmee ook een betere kans op een duurzame plaatsing.

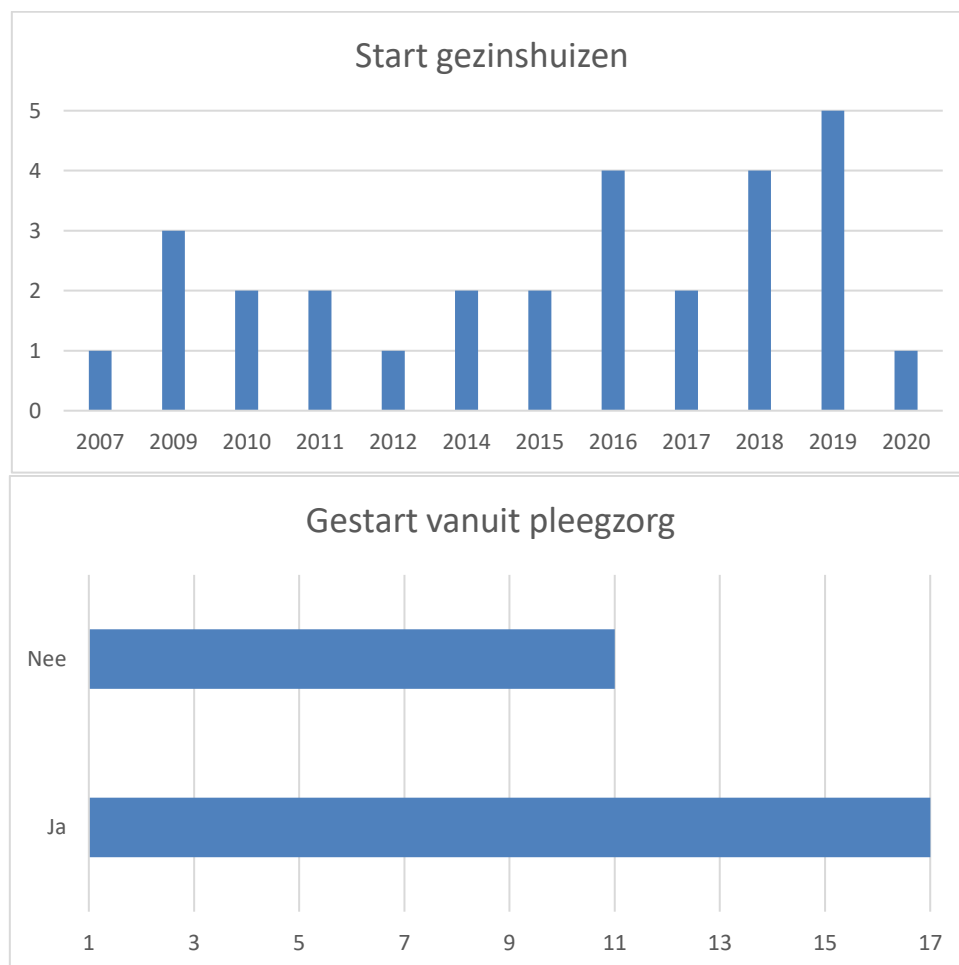
In Subtender Wonen en Verblijf staat in artikel 3.2.1. dakje 0-B Gezinshuizen dat per jeugdige gebruik gemaakt dient te worden van een gedragswetenschapper voor gemiddeld 36 uur per jaar. Om de kwaliteit te borgen zouden er aanvullende eisen opgenomen kunnen worden over de inzet van een SKJ geregistreerde orthopedagoog/gedragswetenschapper:

- Het aantal uren dat een SKJ geregistreerde orthopedagoog/gedragswetenschapper ingezet dient te worden koppelen aan de zorgzwaarte van een jeugdige. Zo is het bijvoorbeeld aannemelijk dat dat een geregistreerde orthopedagoog/gedragswetenschapper meer/vaker wordt ingezet als de zorgzwaarte hoger is.
- Meer uren inzet van een geregistreerde orthopedagoog/gedragswetenschapper als er binnen het gezinshuis, op de gedragswetenschapper na, geen andere SKJ geregistreerde professionals betrokken en/of werkzaam zijn.
- De inzet van een geregistreerde en onafhankelijke orthopedagoog/gedragswetenschapper bij de matchingsprocedure voordat een kind in het gezinshuis geplaatst wordt. De kans op een goede match en duurzame plaatsing worden hiermee vergroot.

6. Gevoerde gesprekken

6.1 Start gezinshuizen

Zoals in de grafiek hieronder te zien zijn de meeste gezinshuizen gestart na 2014. Van de 28 gezinshuizen zijn 17 gezinshuizen (bijna 61%) gestart met het bieden van pleegzorg en 'vanuit het goede hart'. Uit de gesprekken met de gezinshuisouders is gebleken dat veel gezinshuisouders vanuit pleegzorg zijn doorgestroomd naar gezinshuiszorg. Ze vinden dat zij als gezinshuisouder(s)/gezinshuis een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de reguliere instellingen. Dit heeft volgens de gezinshuisouders alles te maken met de kleinschaligheid van de gezinshuizen en de directe aandacht voor het kind (met de bijbehorende problematiek).

6.2 Opleidingseisen / werkervaring

Zoals in de vorige alinea benoemd, is er uit de gesprekken met de gezinshuisouders gebleken dat veel van hen vanuit de pleegzorg zijn doorgestroomd naar gezinshuiszorg. Hoewel deze gezinshuisouders derhalve wel ervaring hebben met jeugdigen, beschikken zij niet allen over een zorggerelateerde opleiding terwijl zij wel dagelijks te maken hebben met jeugdigen met complexe problematiek. Ook bleek uit de gesprekken dat gezinshuisouders die over een zorggerelateerde op jeugdgerichte opleiding beschikken beter toegerust zijn in de praktijk. Gezinshuisouders die vanuit de pleegzorg zijn doorgestroomd zonder passende opleiding ervaren meer problemen als de draaglast (zorgzwaarte) toeneemt: zij missen dan met name theoretische kaders. De draagkracht is in balans met de draaglast als de indicaties van de kinderen in overeenstemming zijn met wat de gezinshuisouders

aankunnen. Ook het netwerk en (mogelijke) inzet van een (multidisciplinaire) team zijn bepalend voor de draaglast. Zo kunnen naast de inzet van de gedragswetenschapper ook andere begeleiders worden ingezet die zich bijvoorbeeld meer richten op coaching en vitaliteit van gezinshuishouders. Dat gezinshuishouders niet altijd beschikken over een zorggerelateerde of jeugdgerichte opleiding en/of een SKJ registratie vinden de hoofdaanemers niet altijd een tekortkoming; immers beschikken professionals in het netwerk zoals bijvoorbeeld een orthopedagoog over een SKJ registratie en wordt waar nodig een multidisciplinair team ingezet.

In de samenvatting van Kwaliteitscriteria Gezinshuizen¹⁰ staat: *“Alleen een opleiding als criterium hanteren is geen garantie voor een goede gezinshuisouder, er spelen meer factoren mee. Wat nodig is, is het competentiegericht toetsen van de vaardigheid van gezinshuishouders. Als een gezinshuisouder de juiste competenties heeft, maar niet de benodigde registratie, is het soms mogelijk om de niet-geregistreerde gezinshuisouder samen met een geregistreerd professional in te zetten”*. Dit komt overeen met de visie van hoofdaanemers die meerdere gezinshuizen inzetten middels onderaanneming.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er een verschil is tussen gezinshuishouders met betrekking tot bijscholing:

- Gezinshuizen die zich aansluiten bij Gezinshuis.com kunnen gebruik maken van het opleidingsaanbod van Gezinshuis.com. Al gaf een aantal van de gesproken gezinshuishouders aan dat Gezinshuis.com meer maatwerk moet gaan leveren wat betreft trainingsaanbod, zij vinden het aanbod niet in overeenstemming met hun opleiding en werkervaring. Zo geven zij aan dat het voldoet als je begint als gezinshuishouder, maar dat gaandeweg het maken van een verdiepingsslag op de inhoud mist en er niet voldoende aanbod meer is.
- Hoofdaanemers hebben intern vaak ook een opleidingsaanbod. De deelname aan de opleidingen/cursussen is niet altijd verblijvend. Ook wordt er door sommige aanbieders onderscheid gemaakt tussen de gezinshuizen die bij hen in loondienst zijn en de gezinshuizen die zij middels onderaanneming inzetten. Verder maakt de ene zorgaanbieder (hoofdaanemer) de opleidingen/cursussen tegen betaling beschikbaar en de andere zorgaanbieder (hoofdaanemer) niet.
- Gezinshuizen waarvan de gezinshuishouders SKJ geregistreerd zijn, moeten punten behalen om hun registratie te behouden en te kunnen herregistreren. Zo hebben jeugdzorgwerkers specifieke eisen voor scholing/opleiding, werkervaring en reflectie en dienen jeugd- en gezinsprofessionals punten te behalen met betrekking tot deskundigheidsbevordering, reflectie en werkervaring.

Het voordeel van een SKJ registratie is dat een professional moet blijven bijscholen en reflecteren op eigen doen en handelen, hierdoor blijven ze altijd goed up-to-date en ervaren zij minder problemen als de zorgzwaarte en/of draaglast toeneemt. De SKJ is bedoeld voor hbo- en wo-professionals die in de dagelijkse praktijk te maken hebben met kinderen en jeugd. Eén van de mogelijkheden om als mbo-professional een SKJ registratie te verkrijgen is middels het volgen van een EVC (Erkenning van eerder Verworven Competenties) traject.

Indien gezinshuishouders niet beschikken over een (zorggerelateerde) hbo- of wo-opleiding, maar wel beschikken over (voldoende) werkervaring en/of bijscholing is het ook mogelijk een EVC traject te volgen. Middels een EVC traject wordt in kaart gebracht wat iemand aan kennis en vaardigheden in huis heeft. Het EVC traject wordt afgesloten met een ervaringscertificaat. Een ervaringscertificaat geeft aan het einde van het EVC traject in een rapportagevorm alle persoonlijke leer-, werk en levenservaring gevalideerd weer aan de hand van een geselecteerde landelijke standaard. Het vormt de basis voor de erkenning die kan plaatsvinden via een bekroning door middel van een vakbekwaamheidsbewijs of de basis voor verzilvering via onderwijs en/of examenvrijstellingen op

¹⁰ [Kwaliteitscriteria Gezinshuizen. Samenvatting \(nji.nl\)](#)

weg naar een mbo- of hbo-diploma. Enkel een ervaringscertificaat of EVC certificaat/-rapportage is geen bewijs dat er is voldaan aan vakbekwaamheid en voldoende kennis.

Het advies is om aanvullende eisen te stellen aan (bij)scholing, bijvoorbeeld aan de hand van de zorgzwaarte van de doelgroep kinderen die zij huisvesten. Ondanks dat er een multidisciplinair team kan worden ingezet om het gezinshuis te ondersteunen zijn de SKJ geregistreerde professionals niet altijd aanwezig in het gezinshuis, maar de gezinshuisouders wel. Ook worden de gezinshuisouders gezien als professioneel opvoeders en mag hiervan verwacht worden dat zij up-to-date kennis hebben met betrekking tot de problematiek van de doelgroep gezinshuiskinderen die geplaatst worden in het gezinshuis. De meeste gezinshuizen hebben een portfolio waarin zij aangeven wat de doelgroep binnen het gezinshuis is. Om te zorgen voor duurzame plekken binnen gezinshuizen is een goede balans tussen draagkracht (scholing, werkervaring) en draaglast (zorgzwaarte, aantal cliënten) van belang.

6.3. Overheadkosten

Gezinshuizen kiezen over het algemeen voor onderaannemerschap bij een hoofdaannemer, omdat zij dan ontlast worden op het gebied van administratie en kunnen profiteren van de kennis en ervaring van de hoofdaannemer. De gezinshuizen ervaren de administratieve lasten en contacten met gemeentes en andere instanties veelal als tijdrovend en frustrerend. Deze frustratie ontstaat met name als het gaat om het indiceren van het kind, zoals de verlenging van een indicatie of wanneer er behoefte/noodzaak is tot het inzetten van (extra) voorzieningen.

Voor de overheadkosten brengt de hoofdaannemer kosten in rekening bij het gezinshuis. De prijs van Dakje 0-B is gelijkgesteld aan de prijs van Dakje 2 en bedraagt zodoende € 120,00 per etmaal. Dit is het bedrag wat de hoofdaannemer declareert. De hoofdaannemer berekent voor de overhead kosten 25%, dus feitelijk krijgt het gezinshuis €90,00 per etmaal. Ook kwam uit de gesprekken naar voren dat toegekende beschikkingen niet altijd bekend zijn bij de gezinshuizen. Ook blijkt dat er verschillend wordt omgegaan met wijziging in zorgbehoefte. Als bijvoorbeeld sprake blijkt te zijn van een grotere zorgbehoefte en daarmee een extra inzet van ondersteuning wordt dit in het ene gezinshuis geregeld door de hoofdaannemer en het andere gezinshuis regelt dit (deels) zelf. Het zou wenselijk zijn om de overheadkosten inzichtelijk te maken en de transparantie te vergroten: wat (welk bedrag) wordt met welke reden afgedragen. Het is dan ook inzichtelijk waar zorggelden naartoe gaan, want alles wat aan overhead wordt betaald, wordt niet gebruikt voor de dagelijkse zorg aan de jeugdigen.

6.4 Maatwerkovereenkomsten

Er worden maatwerk overeenkomsten aangegaan met niet gecontracteerde gezinshuizen. Afspraak was dat deze gezinshuizen dan vervolgens zouden meedoen met de aanbesteding of dit feitelijk ook wordt gedaan is niet te controleren. Dit heeft te maken dat iedere gemeente afzonderlijk een maatwerkovereenkomst aangaat en deze niet regionaal worden geregistreerd. Het in kaart brengen van de maatwerk overeenkomsten verdient wel aandacht. Het in kaart hebben van de gezinshuizen per gemeente is belangrijk gezien de kwetsbare doelgroep die daar wordt geplaatst. Ook belangrijk is dat de voornoemde gezinshuizen wel meedoen met de aanbesteding zodat zij wel op deugdelijke wijze gecontroleerd kunnen worden.

6.5 Algemeen controleplan

In de Jeugdwet is er een verwijzing naar Regeling Jeugdwet. In artikel 6a.1 staat dat een zorgaanbieder een declaratie en met de daar bijbehorende verantwoording moet indienen bij de gemeente. Tevens staan in de regelgeving een items benoemt waarop toezicht gehouden kan

worden. Gemeente Eindhoven¹¹ heeft een Algemeen Controleplan(ACP) opgesteld op basis van de Regeling Jeugdwet en tevens ook van toepassing gemaakt voor Wmo. In het ACP worden een aantal fases genoemd waarbij bij de controle op naleving van de contractvoorwaarde je ook de expertise inhuurt van externe voor beoordeling van het hulpverleningsplan. Dit kan alleen als je een aantal stappen eerst hebt doorlopen. Het ACP of een afgeleide werkwijze daarvan kan je ook van toepassing maken voor toezicht op de gezinshuizen. Het uitwerken van een ACP is wel een goed middel om de controle als die nodig is op een eenduidige en kwalitatief goede manier uit te voeren.

7. Conclusie en aanbevelingen

Het toetsen op de besteisen is lastig gezien deze zijn achterhaald door het Kwaliteitskader Jeugd en de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen. Het overkoepelende advies is om bij de nieuwe aanbesteding aanvullende eisen op te nemen en de richtlijnen van de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen en Kwaliteitskader Jeugd hiervoor te gebruiken.

7.1. Conclusies aanbevelingen en adviezen

De aanbevelingen kunnen meegenomen worden bij de door ontwikkeling en de en adviezen kunnen direct worden opgepakt. Dit zijn volgens de toezichthouders belangrijke speerpunten die tijdens het onderzoek naar voren kwamen :

Aanbevelingen

- Het pas toe en leg uit principe wordt zowel in de norm verantwoorde werktoedeling (Kwaliteitskader Jeugd) genoemd als in de Kwaliteitscriteria gezinshuizen. Middels het pas toe en leg uit principe kan afgeweken worden van de gestelde criteria en/of normen. Het is daarom raadzaam om in het bestek het pas toe en leg uit principe te borgen. Ook dient hierbij gespecificeerd te worden op welke wijze van gezinshuizen en/of hoofdaannemers wordt verwacht dat zij verantwoording afleggen indien er wordt afgeweken van de gestelde criteria, normen of richtlijnen. Rapporteurs zijn van mening dat indien de norm wordt overschreden dit in overleg moet met de betrokken orthopedagoog en gemeenten die er jeugdigen hebben geplaatst;
- Het aantal woonachtige kinderen in een gezinshuis: de kleinschaligheid dient bewaakt te worden zodat het niet de grootte van een behandelgroep gaat benaderen of evenaren;
- De grootte van de slaapkamers van de kinderen: momenteel ligt de nadruk op het feit dat het huis leefbaar moet zijn, maar in de praktijk blijkt dat sommige slaapkamers van kinderen derhalve klein zijn, hoewel leefbaar. Wellicht is het mogelijk om een minimale grootte van de kameroppervlakte op te nemen in het bestek;
- Een aantal keurmerken aandragen die als kwalitatief hoogstaand worden beschouwd. De aanwezigheid van een keurmerk kan door de toezichthouders worden gecontroleerd en gehandhaafd.
- Indien de mogelijkheid tot andere (niet in de tender benoemde) keurmerken wordt aangedragen, is het advies om te verduidelijken aan welke (inhoudelijke) eisen dit keurmerk dient te voldoen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met landelijke wetgeving en hetgeen wat toezichthouders wel/niet mogen inzien/controleren en wat is belegd bij de IGJ;

¹¹<https://zorgaanbieders.eindhoven.nl/sites/default/files/2021-02/Algemeen%20controleplan%20ZIN%20Wmo%202015%20-%20Jeugd.pdf>

- De betrokken orthopedagoog/gedragwetenschapper (SKJ geregistreerd) dient een onafhankelijke positie ten opzichte van het gezinshuis te hebben. Momenteel is hierover niets opgenomen in het bestek, waardoor een orthopedagoog, hoewel absoluut wenselijk, niet altijd een onafhankelijke positie heeft;
- Het aantal uren dat een SKJ geregistreerd orthopedagoog/gedragwetenschapper ingezet dient te worden koppelen aan de zorgzwaarte van een jeugdige. Zo is het bijvoorbeeld aannemelijk dat dat een geregistreerde orthopedagoog/gedragwetenschapper meer/vaker wordt ingezet als de zorgzwaarte hoger is;
- Meer uren inzet van een geregistreerde orthopedagoog/gedragwetenschapper als binnen het gezinshuis, op de gedragwetenschapper na, geen andere SKJ geregistreerde professionals betrokken en/of werkzaam zijn;
- De inzet van een geregistreerde en onafhankelijke orthopedagoog/gedragwetenschapper bij de matchingsprocedure voordat een kind in het gezinshuis geplaatst wordt. De kans op een goede match en duurzame plaatsing wordt hiermee vergroot;
- Aanvullende eisen met betrekking tot (bij)scholing, bijvoorbeeld aan de hand van de zorgzwaarte van de doelgroep kinderen die zij huisvesten. Ondanks dat er door hoofdaanbieders een multidisciplinair team kan worden ingezet om het gezinshuis te ondersteunen, zijn de SKJ geregistreerde professionals niet altijd aanwezig in het gezinshuis, maar de gezinshuisouders wel. De gezinshuisouders worden gezien als professioneel opvoeders en hiervan mag verwacht worden dat zij up-to-date kennis hebben met betrekking tot de problematiek van de doelgroep gezinshuiskinderen die geplaatst worden in het gezinshuis. Een voordeel van een SKJ registratie is dat het een vereiste is om ook na de tijd te blijven bijscholen en reflecteren op eigen handelen. Hiermee zijn gezinshuisouders beter uitgerust met vakinhoudelijke kennis en wordt de kans op duurzame plaatsingen vergroot;
- Geen enkel gezinshuis is hetzelfde en enkel een deskresearch geeft niet (altijd) voldoende inzicht in een gezinshuis (aantallen kinderen, slaap- en woonruimte etc.). Bij nieuwe gezinshuizen is het advies dat deze bezocht dienen te worden door een toezichthouder of contractmanager van één van de 14 Twentse gemeenten of de OZJT;
- Er is vindt geen systematische registratie of toetsing plaats door de OZJT/Samen14 met betrekking tot het aantal woonachtige/geplaatste kinderen bij een gezinshuis. Gemeenten kunnen alleen nagaan hoeveel jeugdigen zijzelf hebben geplaatst bij een gezinshuis. Hierdoor is het ook onduidelijk hoeveel beschikbare plekken er in een gezinshuis zijn. Ook kunnen er naast jeugdigen vanuit de 14 Twentse gemeenten jeugdigen uit andere gemeenten buiten de regio geplaatst worden in een gezinshuis. Een overzicht van de beschikbare capaciteit is wenselijk voor de toegang en plaatsingen vanuit gemeenten;
- Ontwikkel en maak een Algemeen Controleplan zodat er op eenduidige manier onderzoek wordt gedaan naar gecontracteerde aanbieders.
- Zorg bij maatwerk overeenkomsten dat de gezinshuizen goed in beeld zijn regionaal en dat ze verplicht worden om mee te doen met de aanbesteding.

Adviezen

- Het zou wenselijk zijn om de overheadkosten inzichtelijk te maken en de transparantie te vergroten, zodat er inzicht is in waar zorggelden naartoe gaan;
- Indien een gezinshuis opereert als onderaannemer, hebben zij niet altijd de beschikkingen (en daarmee de indicaties van de kinderen) inzichtelijk, het advies is om dit goed door te nemen met de hoofdaanbieders;
- Er is een tekort aan plekken voor kinderen met complexe problematiek die niet in een gezinshuis passen, bijvoorbeeld doordat de veiligheid van de overige bewoners in gevaar wordt gebracht. Doordat er een tekort is aan crisisplekken voor deze kinderen, wordt er

onnodig lang met hen 'geleurd'. Hoeveel cisis plaatsen gewenst zijn in Twente is bij de toezichthouders niet duidelijk geworden het advies is wel om dit te inventariseren ;

- Gezinshuisouders vinden in het algemeen dat de administratieve lasten hoog liggen: het komt voor dat dezelfde gegevens meerdere malen door verschillende instanties gevraagd worden bijvoorbeeld (voorbeeld jaarverantwoording door OZJT/Samen14/CBS/Ministerie etc.). De toezichthouders zien hiervoor geen oplossing aangezien elk gezinshuis en ook externe organisaties wettelijke verplichtingen hebben als het gaat om verantwoording van geleverde zorg en rechtmatigheid, wel het advies om te kijken of dat wat aangeleverd moet worden bij OZJT/Samen 14 inderdaad belastend of overbodig is;
- Er zijn gezinshuizen aangesloten bij Gezinshuis.com die nog niet aan alle gestelde kwaliteitseisen voldoen. Er zijn dan onderlinge afspraken gemaakt bij het verstrekken van de startkwalificatie; de gezinshuizen moeten dan wel in een bepaalde periode voldoen aan de gestelde eisen, maar of de gestelde eisen (binnen een afgesproken periode) behaald worden is niet duidelijk. Of de gezinshuizen voldoen is de taak van gecontracteerde aanbieders. Het advies is om jaarlijks een uitvraag te doen bij de gecontracteerde aanbieders of zij voldoen aan de gestelde eisen;
- De dossiers die aangereikt worden door gecertificeerde instellingen (bij een matchingsprocedure) zijn niet altijd volledig, waarbij in sommige gevallen zelfs onjuiste informatie wordt verstrekt. Advies is om dit goed door te nemen met de GI.

8. Addendum artikel 8 aug. 2022 Follow The Money

Op 8 augustus 2022 heeft Follow The Money een item geschreven m.b.t. gezinshuizen. In dat Item worden twee franchise ondernemingen genoemd Gezinshuis.Com en De Driestroom die als meta toezichthouder voor de IGJ werken. Tijdens ons onderzoek hebben de toezichthouders deze geluiden ook gehoord en deze hebben wij toen gecheckt bij de IGJ deze gaven aan dat er geen sprake was van metatoezicht. In het artikel wordt de samenwerking tussen de franchise organisaties en IGJ bevestigd en dat het om een pilot gaat die in 2023 wordt geëvalueerd. De grondslag voor deze samenwerking is een "Discussienota Toezicht en Private borging"¹². Dit is wel opmerkelijk gezien de rollen van zowel Gezinshuis.com als De Driestroom. Gezinshuis.com houdt toezicht op het gezinshuis en geeft aan dat de hoofdaannemer en gezinshuis verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de geleverde zorg. De Driestroom is hoofdaannemer en houdt toezicht op de geleverde zorg. Door het aangaan van een franchiseovereenkomst moeten gezinshuizen betalen en worden zij begeleid door Gezinshuis.com of De Driestroom. Beide organisaties zijn volgens het artikel metatoezichthouder en moeten dan de gezinshuizen beoordelen op de geleverde kwaliteit. Het is dan de slager keurt zijn eigen vlees. Overigens heeft het artikel geen invloed op de aanbevelingen en de adviezen die de toezichthouders hebben gegeven.

¹² [Discussienotitie Toezicht en private borging | Publicatie | Rijksinspecties](#)

Bijlagen

Bijlage 1	Eerder verstuurde vragenlijst en beantwoording
Bijlage 2	Gespreksleidraad locatiebezoek – vragenlijst
Bijlage 3	Kwaliteitscriteria Gezinshuizen
Bijlage 4	In kaart gebrachte gezinshuizen
Bijlage 5	Afwegingskader Norm Verantwoorde Werktoedeling
Bijlage 6	Kwaliteitskader Jeugd
Bijlage 7	Overzicht en prijzen diensten Gezinshuis.com

Bijlage 1 Eerder verstuurde vragenlijst en beantwoording

Deze lijst kan wegens de AVG gevoelige informatie en de grote van het bestand niet worden toegevoegd aan het verslag maar is wel opvraagbaar bij de toezichthouders.

Bijlage 2 Gespreksleidraad locatiebezoek – vragenlijst

Vragenlijst

Informatie over gezinshuis, algemene informatie

V: Wat zijn uw naam en functie binnen het gezinshuis?

A:

V: Sinds wanneer bent u een aanbieder van gezinshuiscare? (En hoe is dit ontstaan)

A:

V: Wat voor werk deed u hiervoor?

A:

V: Welke opleiding heeft u/hebben jullie gedaan? (Welke opleiding heeft de partner gedaan?)

A:

V: Woont u/wonen de gezinsouders op locatie? (Wonen er naast de gezinshuisouders en gezinshuiskinderen nog andere mensen op deze locatie?)

A:

Organisatie

V: Bent u een hoofd-, onderaannemer of bent u in loondienst?

A:

V: Door wie worden de jeugdigen bij jullie geplaatst? (En hoe gaat dit in zijn werk, wie zijn de plaatsende instanties?)

A:

V: Beschikt het gezinshuis over een keurmerk?

A:

Personeel

V: Wie zijn de medewerkers binnen dit gezinshuis? (Zijn zij allemaal bij u in loondienst?)

A:

V: Over welke diploma's beschikken deze medewerkers?

A:

V: Is er een orthopedagoog betrokken bij dit gezinshuis? En zo ja, op welke wijze?

A:

V: Is er medewerker SKJ-geregistreerd? (Naam en/of nummer noteren, check in SKJ register - BIG mag ook, maar zal meestal niet aan de orde zijn)

A:

V: Worden er vrijwilligers of stagiaires ingezet binnen dit gezinshuis? Zo ja, welke opleiding?

A:

V: Is voor iedereen die bij dit gezinshuis betrokken is een VOG aangevraagd?

A:

V: Hoe is de hulp geregeld 24/7? (Hoe is het toezicht in de nacht geregeld? Waar kunnen de jeugdigen terecht?)

A:

V: Hoe weet je waar de kinderen overdag zijn?

A:

Doelgroep

V: Wat is de doelgroep binnen dit gezinshuis? Denk aan problematiek/leeftijd/etc.

A:

V: Waar zijn jullie als gezinshuis goed in en waar richtingen jullie je op?

A:

V: Hoeveel kinderen verblijven er op dit moment in het gezinshuis? (Welke leeftijd)

A:

V: Wonen er ook kinderen van u in dit gezinshuis? (En zo ja, waar? Welke leeftijd)

A:

V: Wonen er pleegkinderen binnen dit gezinshuis? (Welke leeftijd)

A:

V: Wie zijn de plaatsende instanties?

A:

V: Is er sprake van jeugdbescherming/reclasseringsmaatregelen? (Zo ja, welke jeugdbescherming is erbij betrokken?)

A:

V: Is er voor elk kind een risicotaxatie en een plan met doelen?

A:

Fysieke omgeving

V: Heeft elke jeugdige zijn eigen kamer, en hoe is deze ingericht (kind vriendelijk)? (Alleen kinderen uit hetzelfde gezin mogen bij elkaar op de kamer slapen)

A:

V: Is het huis kindvriendelijk: zijn er spelletjes en speeltoestellen?

A:

V: Is de omgeving hygiënisch en schoon?

A:

Overige vragen

V: Is het gezinshuis aangesloten bij Gezinshuis.com of een andere derde partij?

A:

V: Heeft het gezinshuis een portfolio? En zo ja, mogen wij die ontvangen?

A:

V: Wat zijn zaken waar u in de praktijk tegenaan loopt?

A:

V: Wat zijn goede handvatten in het bestek om de kwaliteit van de zorg te borgen? (Duurzame plekken)

A:

Overige notities

Bijlage 3 Kwaliteitscriteria Gezinshuizen

Door op onderstaande link te klikken (Ctrl+klikken) wordt het document Kwaliteitscriteria Gezinshuizen geopend.

[Kwaliteitscriteria Gezinshuizen \(nji.nl\)](http://nji.nl)

Bijlage 4 In kaart gebrachte gezinshuizen

De namen van de gezinshuizen staan in het bestand verdere n.a.w. gegevens zijn niet zichtbaar aangezien er ook geheime plaatsingen zijn bij gezinshuizen, de volledige lijst is wel opvraagbaar bij de toezichthouders. Het betreft gecontracteerde aanbieders en onderaannemers.

Gezinshuis Lof
Gezinshuis Jalon
Gezinshuis Fairlight
Gezinshuis Filoxenia
Expertisehuis Noah
Zorginstelling De Vlindertuin
Gezinshuis Villa Confetti
Gezinshuis Het Ella Huis
Gezinshuis Oostenwind
Gezinshuis Borne
Gezinshuis Bij Eshuis
Gezinshuis De Heijmen Es
Gezinshuis De Zoete Inval
Gezinshuis De Schatkamer
Gezinshuis De Wendel
Gezinshuis De Vlieger
Gezinshuis CariCon
Gezinshuis Masido
Gezinshuis Villa Lef
Gezinshuis De Inspiratie
Gezinshuis Aan Boord
Gezinshuis Het Riekeshuis
Gezinshuis Knuzz
Gezinshuis Moon
Gezinshuis Aan de Regge
Gezinshuis Zuidwal
Gezinshuis De Hestia Hoeve
Gezinshuis Saasveld

Naam Gezinshuis
Niet bezocht:
<i>Gezinshuis Huize Ellen</i>

<i>Gezinshuis Koerselman</i>
<i>Gezinshuis Mien Stea</i>
*Uitgesloten i.v.m. lopende onderzoeken
<i>Gezinshuis Het Huis van de Straat</i>
<i>Gezinshuis Prins</i>
<i>Gezinshuis Het Twentse Geluk</i>
Onbekende gezinshuizen:
<i>Gezinshuis De Colibri</i>
<i>Gezinshuis Het Enterhuis</i>
<i>Gezinshuis Huize @dgar</i>
<i>Gezinshuis Ons Bakken - Van de Vrede Zorg</i>
<i>Gezinshuis Onder de Mors</i>
<i>Gezinshuis van Mariette Hofman</i>
<i>Gezinshuis Thuus</i>
<i>Gezinshuis de Kantelaar</i>
<i>Gezinshuis de Kantelaar 2.0</i>

Werk op een verantwoorde manier toedelen

Parameters	STAP 1 Cliënt gerelateerde indicatoren	STAP 2 Professional gerelateerde indicatoren		
	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt? Hoe ziet de context / omgeving van de cliënt(ysteem) er uit?	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken? Wie mag besluiten nemen?	Typering hulpverlening Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen) worden aan de hulpverlening gesteld?	Impact Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?
Indicaties voor niet-geregistreerde vakbekwame professional MBO functie	<ul style="list-style-type: none"> • Voorspelbaar • Risico's zijn in te schatten • Veilige omgeving • Niet levensbedreigend • De problemen zijn gestabiliseerd 	<p>Is verantwoordelijk voor de uitvoering van eigen werkzaamheden op de volgende terreinen:</p> <p>Probleemverkenning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doelgericht observeren en signaleren • Analyseren <p>Plan</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met cliënt(systeem) en behandelaar opstellen hulpverleningsplan (= behandelplan) • Adviesen over werkwijze en uitvoering <p>Uitvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren hulpverleningsplan (= behandelplan) • Rapporteren en evalueren • Beëindigen formele hulpverlening - alleen als er uiteindelijk niet geregistreerden bij de uitvoering betrokken zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven • Duidelijkheid over aanpak en wijze van uitvoering • Werkzaamheden zijn bekend en eenvoudig uit te voeren 	

Afwegingsgebied

Waarbij niet in alle gevallen evident is of een geregistreerde of niet-geregistreerde vakbekwame professional ingezet moet worden. De werkgever maakt een gemotiveerde afweging voor de inzet van een geregistreerde dan wel niet-geregistreerde professional en maakt dit aantoonbaar. Dit kan voor verschillende doelgroepen anders uitpakken.

Indicaties voor geregistreerde vakbekwame professional HBO/WBO+/VU/WO+ functie (inclusief HBO-geregistreerden in BO-registratieartikel 3)	<ul style="list-style-type: none"> • Risicovol • Crisis • Onveilige omgeving • Levensbedreigend • Meerdere problemen spelen tegelijkertijd (bijv. emotionele, intellectuele, psychische, sociale, gedrags- en/of versmedingsproblematiek) en waarbij in het niet duidelijk welke hulp de gang geboden moet worden • Complexere problematiek waarvan de achtergrond niet bekend is • Sterk wettelijk verloop 	<p>Is verantwoordelijk voor en neemt besluiten over en/of beoordelen of vaststellen van:</p> <p>Probleemverkenning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observeren en signaleren • Analyseren van complexe hulpvraag • Diagnose stellen of diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken <p>Toegang tot hulp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegang tot/in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering • Al dan niet inzetten jeugdhulp-, bescherming en -reclassering • Al- en opschalen van ingezette hulp • Beëindigen van de formele hulpverlening - uiteindelijk als er een geregistreerde bij de uitvoering betrokken is <p>Plan</p> <ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met cliënt(systeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering • Advieseren over behandeling, hulpverlening, ondersteuning <p>Uitvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren hulpverleningsplan, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering • inzetten dwang en drang • inzet specifieke deskundigheid (m.i.v. wettelijke kaders) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek • Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Onomkeerbare invloed op het leven van de cliënt(systeem) • Inrijpende invloed op het leven van de cliënt(systeem)
--	--	---	---	--

Bijlage 6 Kwaliteitskader Jeugd

Door op onderstaande link te klikken (Ctrl+klikken) wordt het document Kwaliteitskader Jeugd geopend.

[kwaliteitskader-Jeugd-v2.1.pdf \(skjeugd.nl\)](#)

Bijlage 7 Overzicht en prijzen diensten Gezinshuis.com

Basis fee - € 665,50 per maand incl. BTW (€ 550,- excl. BTW)

NR: korting op basis fee voor gezinshuizen met (structureel) 2 kinderen: 15% / 1 kind: 30%

Bouwstenen in dienstverlening	Kosten (ex. BTW)	Kosten (in. BTW)
Licentiekosten portaal (digitale werkomgeving) <ul style="list-style-type: none"> - Inzicht in kwaliteit van zorg - Toetsing en Certificering Radius 2.0 - Borging - Starterskwalificatie - Leefklimaatonderzoek - Keurmerk Gezinshuizen - Samenwerkingsonderzoek - Toegang tot online leeromgeving - Toegang tot de gezinshuisbibliotheek 	Euro 1.445 p.j.	Euro 1.748 p.j.
Organisatie Gezinshuis.com (belang voor alle leden van "de koepel") <ul style="list-style-type: none"> - Belangenbehartiging en positionering (VWS / VNG / Inspectie IGJ / Platform Gezinshuizen) - Deelname onderzoek en innovatie - Doorontwikkeling kwaliteitsconcept Radius 2.0 - Organisatie inhoudelijke themabijeenkomsten - Opleiding en certificering sleutelfiguren kwaliteitsconcept - Franchisemeeting / Franchisenemersraad / regiobijeenkomsten 	Euro 2.465 p.j.	Euro 2.983 p.j.
Vast aanspreekpunt/ondersteuning (contactpersoon) <ul style="list-style-type: none"> - Jaargesprek - Minimaal 3x jaarlijks kwaliteitsgesprek / bezoek gezinshuis en zelfaudit - Aanwezigheid regiobijeenkomst - Jaarlijkse franchisemeeting 	Euro 2.500 p.j.	Euro 3.025 p.j.
TOTAAL FEE	Euro 6.410 p.j.	Euro 7.756 p.j.
Aanvullende bouwstenen bij specifieke inzet <ul style="list-style-type: none"> - Juridische ondersteuning en ondersteuning bij crisis - Verplichte ondersteuning bij niet op orde zijn Keurmerk* (incl. toetsing) - Mentor Gezinshuis 	Euro 85 p.u. Euro 975 Euro 330	Euro 103 p.u. Euro 1.180 Euro 400
Externe Bouwstenen <ul style="list-style-type: none"> - VONK Assessment - Financieel advies (doorverwijzing naar partners) - RI&E (doorverwijzing naar partners) 	Euro 1.825	Euro 2.208,25